

Oirschot | Gemeentenieuws

Erfgoedbrief 26 Oirschot, december 2024 De erfgoedbrief van een levend erfgoeddorp

Verduurzaming monumenten. Regeling ‘Oirschot uw monument verduurzamen’ is weer opengesteld voor aanvragen.

Joodse begraafplaats Oirschot aan de Kemmer.

Op woensdagavond 4 september vond in het gemeentehuis een inloopen voorlichtingsavond plaats over de verduurzaming van gemeentelijke monumenten in Oirschot. Steeds meer pandeigenaren zijn op zoek naar mogelijkheden om hun woning te verduurzamen. Als gemeente stimuleren en ondersteunen we dat in een meerjarenregeling voor dit doel 2023-2026.

Tegelijkertijd willen we ons unieke, historische karakter behouden. Daarom vraagt het verduurzamen van monumenten om maatwerk. In de afgelopen jaren heeft een flink aantal eigenaren gebruik gemaakt van de mogelijkheden voor het verkrijgen van een bijdrage in het kader van de brochure ‘Oirschot, Uw Monument Verduurzamen’ en de hierbij behorende financi-

ele regelingen. Tijdens de inloopavond werd via de verschillende informatietafels van o.a. Monumentenwacht Noord-Brabant, Monumentenhuis Brabant, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Kempen Energie, Stichting Behoud Erfgoed Oirschot (SBEO) en de gemeente Oirschot – informatie verstrekt over de benodigde vergunningen, subsidies en financieringsmogelijkheden om uw pand te verduurzamen. Door het grote aantal aanvragen raakte de regeling financieel gezien uitgeput. Op voorstel van het college ging de gemeenteraad in het kader van de behandeling van de programmabegroting op 12 november 2024 akkoord met een financiële impuls van € 50.000 voor de verduurzaming van gemeentelijke monumenten van Oirschot. Om deze reden worden aanvragen weer in behandeling genomen.

Kapel, Kerk, Klooster, Kruis; Visie religieus erfgoed gemeente Oirschot
Collectie-inventarisaties en beschrijving van begraafplaatsen en grafmonumenten

In 2023 werd na overleg met de betrokken partners de ‘Visie religieus erfgoed gemeente Oirschot; Kapel, Kerk, Klooster Kruis’ door de gemeenteraad vastgesteld en uitgegeven.

De ambitie van de gemeente Oirschot is om een ‘levend erfgoeddorp’ te zijn binnen de Brainportregio Eindhoven. En erfgoed leeft in Oirschot. Naast een belangrijk archeologisch, landschappelijk en agrarisch erfgoed kent de gemeente Oirschot ook een groot aantal monumenten, gemeentelijk en rijksmonumentaal, op burgerlijk, militair en religieus gebied. De eigenaren hiervan zijn de belangrijkste principalen maar een brede maatschappelijke inzet hiervoor is essentieel. De kerkbesturen van de R.K. Parochie Sint Odulphus van Brabant en van de Protestantse Boterkerk (Mariakerk) en de hiervoor actieve exploitatiestichting willen nadrukkelijk deel uitmaken van de Oirschotse gemeenschap. Ditzelfde geldt voor de stichtingen waarin buiten gebruik gestelde kerken in zijn ondergebracht. Denk hierbij aan de herbestemming van het Boterkerkje in Oirschot, de Sint Bernadettekerk in Spoorдонк, Het Oude Kerkje in Middebeers en de H. Andreas en Antonius van Paduakerk in Oostelbeers. Op haar beurt is de gemeente Oirschot ervan overtuigd dat het religieuze erfgoed samen met de betrokken partners blijvende aandacht verdient. In deze visie gaat het naast kerken ook over kloostertuinen, begraafplaatsen, pastorieën en kapellen en bijvoorbeeld grafmonumenten. De kerk- en kloostergebouwen verkeren overwegend in goede staat. Voor de meeste objecten is het langere termijn gebruik geborgd. Voor het klooster der zusters

Franciscanessen wordt gewerkt aan een nieuwe toekomst. Grotere zorg gaat uit naar het ‘kleinere’ religieuze erfgoed, zoals de begraafplaatsen en de grafmonumenten, kapellen en kerkinterieurs. Een aantal grafmonumenten heeft meer onderhoud nodig. Met betrekking tot de kerkinterieurs blijkt meer actuele beschikbare kennis en informatie nodig te zijn. Daarom zijn we in gesprek over het onderhoud en over de restauratie van de belangrijke (rijks)monumentale orgels in de kerken. De collectie van het Boterkerkje is inmiddels opnieuw geïnventariseerd met ondersteuning van Museum Catharijneconvent en op dit moment wordt de collectie van de St. Petrus Basiliek in kaart gebracht.

Door een werkgroep, bestaande uit de vertegenwoordiging van de Heemkundekringen ‘De Heerlijkheid Oirschot’ en ‘Den Beerschen Aard’, zijn de 17 begraafplaatsen in de gemeente Oirschot beschreven, met een deskundige besproken en worden acties ondernomen voor het behoud van grafmonumenten, het ruimbeleid en de toekomstige invulling. De Joodse begraafplaats aan De Kemmer zal in overleg met het Nederlands Israëlitisch Kerkgenootschap en het Servicebedrijf van de gemeente Oirschot in 2025 worden opgeknapt. Het is de bedoeling dat in 2025 een boek wordt gepubliceerd over de begraafplaatsen in de gemeente Oirschot door Arthur de Vries.

Kerststal

Bij wijze van kerstgroet stuurde keer geen natuurfoto in, maar een hobbyfotograaf Ria Donatz dit sfeervolle prent van een kerststal.

kerststal

Inschrijving KempenOptocht 2025 geopend

Op maandag 3 maart 2025 zal de 35ste KempenOptocht, de optocht der optochten, door de straten van Hapert trekken. Evenals de laatste jaren verwacht de organisatie weer een schitterende optocht met fraaie acts van de wagenbouwers en de grote loopgroepen.

Nieuwe bouwers of bouwers uit de regio die het afgelopen jaar niet hebben deelgenomen worden van harte uitgenodigd om ook in te schrijven. Het parcours, met de start nabij het MFA Hart van Hapert, Oude Provincialeweg 21 – Hapert dichtbij de kruising met de Kerkstraat, biedt plaats aan 30 deelnemers.

Deelnemers kunnen zich digitaal inschrijven via onze website www.kempenoptocht.nl. Voor vragen kan een e-mail gestuurd worden naar info@kempenoptocht.nl. De meest actuele informatie is te vinden op www.kempenoptocht.nl of kijk op de Facebookpagina.

KempenOptocht

GESCHIEDENIS VAN DE BOMENVERORDENING

Bomen in de Hoofdrol

In Nederland heeft de bomenverordening zich ontwikkeld van een middel voor natuurbescherming tot een instrument voor duurzaam stedelijk beheer. Deze gemeentelijke regelgeving beschermt bomen tegen ongewenste kap en weerspiegelt veranderende maatschappelijke en ecologische waarden.

Wat is een bomenverordening?

Een bomenverordening bepaalt onder welke voorwaarden bomen gekapt mogen worden en welke verplichtingen hieraan verbonden zijn, zoals herplantplicht. Ze zijn cruciaal voor natuurbehoud en klimaatadaptatie in een verstedelijkend land.

Historische ontwikkeling

In de jaren 60 en 70 begonnen gemeenten met bomenbescherming in Algemene Plaatselijke Verordeningen (APV's). Aanvankelijk

lag de nadruk op de esthetische en historische waarde, waarbij monumentale bomen als cultureel erfgoed werden erkend. In de jaren 80 en 90 verschoof de focus naar de ecologische rol van bomen, zoals CO2-opslag, biodiversiteit en schaduwvoorziening. Registers van monumentale bomen werden opgesteld, en vergunningen en publieke inspraak werden verplicht bij kap.

Klimaat en participatie

De laatste jaren speelt klimaatadaptatie een centrale rol. Bo-

men verminderen hitte-eilanden, absorberen regenwater en verbeteren de luchtkwaliteit. Gemeenten scherpen hun regels aan om waardevolle bomen te behouden. Tegelijkertijd wordt burgerparticipatie gestimuleerd via inspraakprocedures en stedelijke vergroening. Digitale hulpmiddelen, zoals interactieve kaarten, vergroten transparantie en bewustwording.

De gemeente Oirschot: een lokaal voorbeeld

De gemeente Oirschot werkt aan een nieuwe bomenverordening. Het Groenplatform Oirschot pleit voor bescherming van alle bomen vanaf een bepaalde omtrek en wil dat de herplantplicht voortdurend vastligt bij kapvergunningen.

IVN Oirschot organiseert een informatiebijeenkomst op 16 januari om inwoners te betrekken bij de toekomst van het gemeentelijk groen (voor meer informatie, zie de website van IVN Oirschot).

Blik op de toekomst en respect voor het verleden

De bomenverordening in Nederland evolueerde van esthetisch erfgoed naar een essentieel instrument voor duurzame steden.

Met uitdagingen zoals klimaatverandering blijft de rol van deze regelgeving belangrijk. Oirschot presenteert zich graag en terecht als een ‘Monument in het Groen’. Met een duurzame en toekomstbestendige bomenverordening kunnen we het ‘Groen in het Monument’ behouden en versterken.

Elly Pouwels en
Frans van Boekhold
(IVN Oirschot)

De Heren van Oirschot: monumentale bomen op de lijst van de Bomenstichting